

VỊ TRÍ, VAI TRÒ, Ý NGHĨA CỦA CÔNG TÁC GIÁO DỤC PHÁP LUẬT TRONG NHÀ TRƯỜNG VÀ QUÁ TRÌNH ĐƯA GIÁO DỤC PHÁP LUẬT VÀO NHÀ TRƯỜNG

■ TS. PHAN CHÍ HIẾU*

1. Vị trí, vai trò, ý nghĩa của công tác giáo dục pháp luật trong nhà trường

Giáo dục pháp luật là một khoa học nhằm hình thành tri thức, tình cảm và hành vi tích cực

pháp luật cho hoạt động thực tiễn của con người. Về bản chất, giáo dục pháp luật là hoạt động định hướng có tổ chức, có chủ định của chủ thể giáo dục tác động lên đối tượng giáo dục nhằm mục đích hình thành ở họ tri thức pháp lý, tình cảm và hành vi phù hợp với các đòi hỏi

của hệ thống pháp luật hiện hành¹. Vì vậy, mục tiêu của giáo dục pháp luật và kết quả đạt được do quá trình tác động có định hướng chính là góp phần xây dựng ý thức pháp luật và văn hóa pháp lý của công dân. Cùng với phổ biến pháp luật, giáo dục pháp luật là một giai đoạn của quá trình xây dựng, hoàn thiện và thực thi pháp luật, là một mắt xích quan trọng trong tiến trình xây dựng Nhà nước pháp quyền, là cầu nối để chuyển

tài và đưa pháp luật vào cuộc sống và qua đó đưa cuộc sống vào pháp luật.

Giáo dục pháp luật có vị trí vai trò đặc biệt quan trọng vừa là một bộ phận của công tác phổ

biến, giáo dục pháp luật, vừa là một bộ phận của công tác giáo dục và đào tạo.

Là một bộ phận cấu thành của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, thông qua hoạt động giáo dục pháp luật sẽ đem lại cho mọi người tri thức hiểu biết pháp luật, xây dựng và từng bước hình thành tình cảm pháp luật đúng đắn, trên cơ sở đó các chủ thể tự nguyện, tự giác tuân thủ và chấp hành pháp luật, biết sử dụng pháp luật làm

phương tiện để thực hiện các quyền và nghĩa vụ công dân bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình, tham gia đấu tranh phòng ngừa và chống các hành vi vi phạm pháp luật. Qua đó góp phần nâng cao hiệu quả công tác quản lý nhà nước, quản lý xã hội bằng pháp luật góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền bảo vệ các quyền con người, quyền công dân.

Là một bộ phận của công tác giáo dục và đào tạo, giáo dục pháp luật trong nhà trường là hoạt động có tính mục đích (định hướng), thực hiện mục tiêu của giáo dục và đào tạo. Nội dung giáo dục pháp luật là một phần cấu thành của nội dung chương trình giáo dục ở các cấp học và trình độ đào tạo của hệ thống giáo dục quốc dân; một hoạt động tự thân, thường xuyên của ngành giáo dục và đào tạo. Giáo dục pháp luật tốt không chỉ góp phần ổn định hoạt động của ngành, mà còn góp phần trực tiếp vào việc nâng cao chất lượng sản phẩm giáo dục, góp phần quan trọng đào tạo nguồn nhân lực, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội.

Với khoảng gần 22 triệu người học, chiếm gần 1/4 dân số cả nước², giáo dục pháp luật trong nhà trường có vai trò quan trọng và có tác động tích cực trong việc định hướng giáo dục, phát triển nhân cách cho học sinh, sinh viên - những chủ nhân tương lai của đất nước. Thực hiện giáo dục pháp luật trong nhà trường là góp phần đưa pháp luật đến với những công dân trẻ tuổi bằng con đường ngắn nhất, nhanh nhất, hiệu quả nhất, góp phần thực hiện tốt nhất mục tiêu giáo dục toàn diện mà Đảng, Nhà nước và Ngành Giáo dục và Đào tạo đã xác định. Giáo dục pháp luật trong nhà trường đã trở thành nội dung giáo dục văn hóa không thể thiếu trong việc đào tạo, giáo dục toàn diện cho học sinh, sinh viên, góp phần nâng cao ý thức pháp luật, giáo dục thể hệ trẻ

tinh thần, thái độ và hành động đúng mực trong thực hiện quyền, nghĩa vụ công dân, sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật, nghiêm chỉnh tuân thủ và chấp hành pháp luật.

2. Chủ trương, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về giáo dục pháp luật

Nhận thức được ý nghĩa, vai trò quan trọng của giáo dục pháp luật, ngay từ đầu những năm 80, Đảng và Nhà nước ta đã chủ trương đưa giáo dục pháp luật vào nhà trường. Các Nghị quyết quan trọng của Đảng từ Nghị quyết số 14/TW ngày 11/01/1979 về cải cách giáo dục đến các Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ V, VI, VII, VIII đều đã thể hiện nhất quán chủ trương đó và nhấn mạnh vai trò của giáo dục pháp luật trong quá trình xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa Việt Nam, trong đó đề ra nhiệm vụ “đưa việc giáo dục pháp luật vào các trường học, các cấp học, xây dựng ý thức sống có pháp luật và tôn trọng pháp luật”³.

Định hướng, quan điểm về vị trí, vai trò của giáo dục pháp luật trong nhà trường của Đảng đã được thể chế hóa bằng nhiều văn bản quy phạm pháp luật, tạo cơ sở pháp lý cho việc triển khai công tác này. Theo Hiến pháp năm 1980, tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật là trách nhiệm của Chính phủ và Ủy ban nhân dân các cấp. Chỉ thị số 315/CT ngày 07/12/1982 của Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng về việc đẩy mạnh công tác tuyên truyền giáo dục pháp luật là văn bản pháp lý quan trọng đầu tiên yêu cầu các ngành, các cấp phối hợp phổ biến Hiến pháp năm 1980 và đưa nội dung Hiến pháp vào giảng dạy trong nhà trường. Chỉ thị số 300/CT ngày 22/10/1987 của Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng về một số công tác trước mắt nhằm tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đã chỉ thị đưa

môn giáo dục pháp luật vào chương trình giảng dạy tại các trường phổ thông, đại học và trung học chuyên nghiệp trên cả nước. Đây là những văn bản quan trọng tạo tiền đề triển khai thực hiện đưa giáo dục pháp luật vào trường học và phổ biến, giáo dục pháp luật cho học sinh, sinh viên.

Để đẩy mạnh công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, ngày 09/12/2003, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ban hành Chi thị số 32 – CT/TW về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, nhân dân. Chi thị đã chỉ rõ:

“Phổ biến, giáo dục pháp luật là một bộ phận của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng” và yêu cầu “Ban Cán sự Đảng Bộ Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Ban Cán sự Đảng Bộ Tư pháp và các bộ, ngành, địa phương tiếp tục hoàn thiện chương trình, giáo trình, sách giáo khoa về pháp luật phục vụ trực tiếp cho công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường theo phương châm kết hợp nhuần nhuyễn lý luận với thực tiễn, học đi đôi với hành. Việc đưa pháp luật vào giảng dạy trong nhà trường phải được chọn lọc hợp lý, có hệ thống và bảo đảm hiệu quả thiết thực”.

Chủ trương chính sách trên đây được Nhà nước thể chế hóa bằng các luật như: Luật Giáo

dục năm 2005 (sửa đổi năm 2009); Luật Giáo dục đại học năm 2012; Quyết định số 1928/QĐ-TTg ngày 20/11/2009 Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án nâng cao chất lượng công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường; Quyết định số 06/2010/QĐ-TTg ngày 25/01/2010 của Thủ tướng Chính phủ về xây dựng, quản lý, khai

thác từ sách pháp luật, trong đó chỉ đạo việc xây dựng từ sách pháp luật trong trường học; Thông tư liên tịch số 30/2010/TTLT-BGD&ĐT-BTP ngày 16/11/2010 của Bộ Giáo dục - Đào tạo, Bộ Tư pháp hướng dẫn phối hợp công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong trường học... Đặc biệt, việc Quốc hội ban hành Luật Phổ biến, giáo dục pháp luật năm 2012 (sau đây gọi là Luật) đã khẳng định nhu cầu điều chỉnh pháp luật ở tầm văn bản luật, tạo khung thể chế điều chỉnh toàn diện, có hệ thống các quan hệ xã hội phát sinh trong lĩnh vực này, qua đó nâng cao vị thế, vai trò và ý nghĩa của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trước yêu cầu phát triển của thực tiễn. Một nội dung quan trọng được ghi nhận trong

Luật là việc khẳng định công dân có quyền được thông tin về pháp luật; có trách nhiệm chủ động tìm hiểu, học tập pháp luật và trách nhiệm của Nhà nước là phải bảo đảm, tạo điều kiện để công dân thực hiện quyền này. Đặc biệt, giáo dục pháp luật trong các cơ sở giáo dục của hệ thống giáo dục quốc dân được xác định là một bộ phận cấu thành chính sách của Nhà nước về phổ biến, giáo dục pháp luật; được lồng ghép trong chương trình giáo dục của các cấp học và trình độ đào tạo; là một nội dung trong chương trình giáo dục trung học cơ sở, trung học phổ thông, giáo dục nghề nghiệp, giáo dục đại học. Luật cũng đã dành một mục, hai điều (Điều 23, Điều 24) để quy định cụ thể về nội dung, hình thức giáo dục pháp luật trong các cơ sở giáo dục của hệ thống giáo dục quốc dân và giao trách nhiệm cho Bộ Giáo dục và Đào tạo trong việc ban hành chương trình giáo dục pháp luật trong các cấp học và trình độ đào tạo; quy định thời gian, lộ trình hoàn thành việc chuẩn hóa giáo viên dạy môn giáo dục công dân, giáo viên, giảng viên dạy pháp luật; đồng thời giao Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội ban hành chương trình giáo dục pháp luật trong các cơ sở dạy nghề (khoản 2, 3 Điều 25).

Ngày 04/11/2013, Hội nghị Trung ương 8 Khóa XI đã ban hành Nghị quyết số 29/NQ-TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Nghị quyết nhấn mạnh để đáp ứng mục tiêu giáo dục con người Việt Nam phát triển toàn diện cần: “Đổi mới chương trình nhằm phát triển năng lực và phẩm chất người học, hài hòa đức, tri, thể, mỹ, dạy người, dạy chữ và dạy nghề. Đổi mới nội dung giáo dục theo hướng tinh giản, hiện

đại, thiết thực, phù hợp với lứa tuổi, trình độ và ngành nghề; tăng thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Chú trọng giáo dục nhân cách, đạo đức, lối sống, tri thức pháp luật và ý thức công dân”. Một trong những định hướng quan trọng, cốt lõi của công cuộc đổi mới này là sự chuyển đổi quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện, nhằm hình thành phẩm chất đạo đức nhân văn và năng lực nhận thức, kỹ năng thực hành cho người học. Học đi đôi với lý luận gắn với thực tiễn giáo dục nhà trường kết hợp với giáo dục gia đình và xã hội, dạy cho người học các kỹ năng mềm, khả năng ứng phó, giải quyết các vấn đề (Nghị quyết số 29/NQ-TW).

Như vậy, với vai trò là một bộ phận của giáo dục đào tạo, cùng với giáo dục đạo đức và giáo dục chính trị, giáo dục pháp luật chiếm một vị trí đặc biệt quan trọng trong việc đảm bảo mục tiêu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đào tạo theo tinh thần của Nghị quyết số 29/NQ-TW. Đây là một trong những nội dung cần phải tiếp tục được thể chế hóa đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước.

3. Quá trình đưa giáo dục pháp luật vào trong nhà trường ở Việt Nam

3.1. Dạy và học pháp luật trong chương trình giáo dục chính khóa

Bám sát chủ trương, định hướng của Đảng, pháp luật của Nhà nước, từ những năm 1980, một số địa phương đã triển khai thử nghiệm đưa pháp luật vào trường học. Sở Tư pháp đã phối hợp Sở Giáo dục và Đào tạo trong việc lựa chọn nội dung pháp luật, vận động lực lượng cán bộ, giáo viên của hai ngành và một số ngành khác có liên quan tham gia giảng dạy pháp luật. Điển hình là tỉnh Hải Hưng (nay là Hưng Yên và Hải Dương), việc dạy môn học pháp luật được thực

hiện ở hai cấp học với chương trình khiêm tốn: Mỗi tháng dạy một bài pháp luật thích hợp cho học sinh. Đến năm 1987, đã có 28/31 tỉnh, thành phố triển khai đưa nội dung pháp luật vào giờ học trên lớp và các giờ sinh hoạt ngoại khóa. Đến năm 1988, việc dạy và học pháp luật được thực hiện qua chương trình môn học Giáo dục công dân đã được triển khai thống nhất và nhân rộng ra đại trà tại các khối lớp 8, 9 và 12. Môn học pháp luật trong các trường trung học chuyên nghiệp và dạy nghề từ năm học 1996 - 1997 đã được thống nhất và dần đi vào nề nếp. Bộ Tư pháp và Bộ Giáo dục - Đào tạo đã phối hợp xây dựng chương trình, đưa nội dung kiến thức pháp luật vào các môn học Giáo dục công dân (phổ thông), môn học Pháp luật (trung cấp chuyên nghiệp), Pháp luật đại cương (Cao đẳng, đại học). Đồng thời, nghiên cứu tích hợp, lồng ghép các nội dung kiến thức pháp luật vào những môn học khác như đạo đức, sinh học, địa lý, tìm hiểu tự nhiên xã hội... Việc dạy, học pháp luật ở các cấp học từ phổ thông đến đại học từng bước được định hình, các môn học Giáo dục công dân, Pháp luật, Pháp luật đại cương từng bước khẳng định vị trí trong chương trình giáo dục phổ thông, giáo dục chuyên nghiệp, giáo dục đại học.

Đối với bậc tiểu học, nội dung pháp luật được lồng ghép vào môn Đạo đức, được dạy ở cả 5 khối lớp (từ lớp 1 đến lớp 5). Nội dung là giáo dục những kiến thức pháp luật phổ thông, cơ bản, phù hợp với lứa tuổi và nhu cầu, góp phần hình thành và phát triển ở các em những tình cảm, niềm tin, hành vi và thói quen phù hợp với những giá trị đạo đức, giá trị pháp luật được học. Nội dung giáo dục pháp luật được xây dựng dựa trên các mối quan hệ cơ bản của học sinh tiểu học với bản thân, gia đình, nhà trường, cộng

đồng xã hội và môi trường tự nhiên, gắn gũi với cuộc sống sinh hoạt hàng ngày là nhóm quyền cơ bản của trẻ em, bảo vệ chăm sóc và giáo dục trẻ em, nghĩa vụ của trẻ em trong gia đình (đối với ông bà, cha, mẹ), an toàn giao thông và bảo vệ môi trường.

Đối với bậc trung học cơ sở, môn Giáo dục công dân được dạy ở cả 4 khối lớp (từ lớp 6 đến lớp 9) với hai nhóm nội dung: Công dân với đạo đức và công dân với pháp luật. Mỗi nội dung được chia thành từng chủ đề, được sắp xếp theo nguyên tắc phát triển từ thấp đến cao phù hợp với sự phát triển của lứa tuổi về nhận thức cũng như yêu cầu tu dưỡng, rèn luyện của học sinh từng giai đoạn. Các chủ đề này được đặt trong những mối quan hệ phổ biến gắn với cuộc sống, sinh hoạt thường ngày của học sinh, từ quan hệ với bản thân đến những mối quan hệ với người khác, với công việc hay với cộng đồng, đất nước. Các nội dung pháp luật gồm quyền và nghĩa vụ của công dân, quyền hạn, trách nhiệm của Nhà nước trong việc bảo đảm thực hiện các quyền, nghĩa vụ của công dân trong các lĩnh vực của đời sống xã hội.

Đối với bậc trung học phổ thông, môn Giáo dục công dân được dạy ở cả 3 khối lớp (từ lớp 10 đến lớp 12), trong đó kiến thức pháp luật tập trung ở lớp 12. Nội dung giáo dục pháp luật trong chương trình chủ trọng cung cấp cho học sinh những hiểu biết cơ bản về bản chất, vai trò và vị trí của pháp luật. Từ đó, giúp học sinh nhận thức đúng đắn về vai trò, vị trí của pháp luật trong đời sống, chủ động, tự giác điều chỉnh hành vi của mình và đánh giá được hành vi của người khác dựa trên các quy định của pháp luật. Giáo dục pháp luật ở cấp trung học phổ thông không chỉ dừng lại ở việc cung cấp các kiến thức pháp luật, giới thiệu các quy định pháp luật, mà còn chủ

trọng đến việc giáo dục đạo đức, lối sống, giáo dục thái độ tôn trọng pháp luật, ý thức tuân thủ pháp luật góp phần hình thành hành vi tự giác chấp hành pháp luật trong học sinh, sinh viên.

Đối với trình độ đào tạo trung cấp chuyên nghiệp, môn học Pháp luật được đưa vào giảng dạy chính thức ở tất cả các chương trình đào tạo từ năm 1997 - 1998 với thời lượng 35 tiết. Ngày 01/7/2008,

Bộ trưởng Bộ Giáo dục

Đào tạo

đã ban hành

Chương trình

môn học pháp

luật dùng cho

đào tạo trình

độ trung cấp

chuyên nghiệp

(kèm theo

Quyết định số

33/2008/QĐ-

BGDĐT),

nhằm trang bị

cho học sinh

hệ thống tri thức phổ thông, cơ bản về Nhà nước

và pháp luật, những quy định của pháp luật thực

định liên quan đến hoạt động quản lý nhà nước,

gắn với đời sống sinh hoạt hàng ngày của công

dân, góp phần nâng cao kiến thức pháp luật đã

học trong chương trình giáo dục công dân ở phổ

thông; củng cố lòng tin vào pháp luật; biết lựa

chọn hành vi ứng xử phù hợp với chuẩn mực

pháp luật và rèn luyện thói quen tuân thủ pháp

luật trong cuộc sống thực hiện mục tiêu đào tạo,

hoàn thiện nhân cách công dân.

Đối với các trường đại học, căn cứ Nghị

quyết số 61/2007/NĐ-CP ngày 7/12/2007 của

Chính phủ về việc tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 32/CT-TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ và nhân dân; Quyết định số 1928/QĐ-TTg ngày 20/11/2009 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt "Đề án nâng cao chất lượng công tác phổ biến, giáo

dục pháp luật trong nhà trường", Bộ Giáo dục

và Đào tạo đã bổ sung môn Pháp luật đại cương

thành môn học bắt buộc trong chương trình đào

tạo của tất cả các ngành học; chỉ đạo việc tổ

chức biên soạn giáo trình pháp luật đại cương

thống nhất dùng trong các cơ sở giáo dục đại

học, giáo dục chuyên nghiệp không chuyên luật.

3.2. Phổ biến pháp luật trong nhà trường

thông qua các hoạt động giáo dục ngoại khóa,

giáo dục ngoài giờ lên lớp

Song song với việc đưa nội dung kiến thức

pháp luật vào chương trình giáo dục chính khóa

qua các môn học, hoạt động phổ biến, giáo dục

pháp luật cho sinh viên thông qua các buổi sinh hoạt ngoại khóa, sinh hoạt đoàn thể, hoạt động ngoài giờ lên lớp thường xuyên được triển khai trong các trường học. Thông qua hoạt động giáo dục ngoại khóa, ngoài giờ lên lớp học sinh, sinh viên sẽ được tiếp thu kiến thức pháp luật một cách tự nhiên, sinh động với nhiều hình thức phù hợp, hấp dẫn tạo nên sân chơi lành mạnh thu hút được nhiều học sinh tham gia.

Các nội dung pháp luật được phổ biến trong các trường học thường gắn với giáo dục đạo đức, lối sống, giáo dục nhân cách học sinh, sinh viên, tập trung vào các lĩnh vực như: quyền trẻ em, bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em, bảo vệ môi trường, chấp hành luật giao thông, phòng chống ma túy, tội phạm và các tệ nạn xã hội trong học đường, phòng chống HIV/AIDS, luật nghĩa vụ quân sự, giáo dục giới tính và kỹ năng sống, bình đẳng giới, phòng chống bạo lực gia đình ...

Các hoạt động giáo dục ngoại khóa, giáo dục ngoài giờ lên lớp được thực hiện bằng nhiều hình thức đa dạng, phong phú, phù hợp với tâm lý, lứa tuổi và nhận thức của người học như: Lồng ghép các nội dung pháp luật trong các hoạt động sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp, sinh hoạt đoàn, hội, đội theo chủ đề pháp luật, “tuần sinh hoạt công dân học sinh”; xây dựng và tổ chức các câu lạc bộ tuổi trẻ với pháp luật, nghe nói chuyện về pháp luật (tình hình vi phạm trật tự an toàn giao thông địa phương, tình hình an ninh, trật tự an toàn xã hội...); tổ chức tham dự

phiên tòa xét xử các vụ án vị thành niên phạm tội, tham quan trụ sở các cơ quan tư pháp, học tập nội quy, quy chế nhà trường; tổ chức các trò chơi, thi tìm hiểu pháp luật, đố vui pháp luật, viết, vẽ theo các chủ đề chấp hành pháp luật, xây dựng các tiểu phẩm tình huống pháp luật; biên soạn cấp phát rộng rãi các tài liệu phổ biến pháp luật (sổ tay phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy, HIV/AIDS, tài liệu giáo dục an toàn giao thông, tài liệu giáo dục giới tính, các bộ tranh về biển báo giao thông...). Phổ biến, giáo dục pháp luật trong trường học đã tạo ra một sân chơi lành mạnh mang tính giáo dục cao, thu hút được đông đảo học sinh, sinh viên tham gia, góp một phần không nhỏ trong việc giáo dục đạo đức, lối sống, giáo dục ý thức pháp luật cho học sinh, sinh viên.

Như vậy, có thể thấy, sau hơn 25 năm chính thức đưa giáo dục pháp luật vào nhà trường, kể từ năm học 1987 - 1988 cho đến nay, công tác giáo dục pháp luật trong trường học đã đạt được những kết quả nhất định, trở thành nội dung giáo dục văn hóa không thể thiếu trong việc đào tạo, giáo dục toàn diện cho học sinh, sinh viên; chiếm một vị trí đặc biệt quan trọng trong việc đảm bảo thực hiện mục tiêu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục - đào tạo; đóng vai trò then chốt trong giáo dục phẩm chất đạo đức nhân văn, ý thức thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, tạo lập, nâng cao trình độ văn hóa pháp luật của thế hệ trẻ - thế hệ tương lai của đất nước □

1. PST. Trần Ngọc Đường, Dương Thanh Mai, “Bản về giáo dục pháp luật”, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1995, tr. 13.

2. Theo Báo cáo tổng kết năm học 2013-2014 và phương hướng, nhiệm vụ trọng tâm của giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông, giáo dục thường xuyên và giáo dục chuyên nghiệp năm học 2014-2015 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, cả nước hiện có khoảng 21,61 triệu học sinh, sinh viên (gồm 4,23 triệu trẻ em mầm non, 14,9 triệu học sinh phổ thông, 0,42 triệu học sinh trung cấp chuyên nghiệp và 2,2 triệu sinh viên đại học, cao đẳng).

3. Nghị quyết Đại hội Đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ V.